

תפקיד העתונות בעיצוב סדר היום של הכנסת בנושאי רוחה¹

יצחק קדמן

הקומוניקציה זה למעלה מיום שני. התשובות שניתנו לשאלת נטו
מאמונה כמעט全面性 מיסתית בוכחות הכלטי מוגבל של אמצעי התקורת, ועד
לגישה פטימית של היוצר השפעה של ממש. עם התפתחות המאקרו
והידע בתחום הקומוניקציה, הלהקה והtagבשה "פשרה" בין הגישות
הקייזוניות שהוחכו, והופיעו תשובות מתחומות יותר לשאלת ההשפעה
של אמצעי התקשות.
סוגים מסוימים של תקשורת, המובאים לתשומת לבם של אנשים

"בום שישי האIRON הביאו הטלויזיה את טיפורו קמילתה ונפילתה של
מושבה אילניה (סג'ירה). כתבת הטלויזיה העמידה את סג'ירה במקוד
ציבור, תקשורת ופוליטי, כמעט על פי הכלל הדיוון: נפלת ולא פורסמת
— לא נפלת." (מן העתונות).

"סדר היום של הכנסת נקבע בחדרים הקטנים ביותר במשכן, מפני
שם קוראים הח"כים את העתונות." (חבר הכנסת).
שאלת השפעה וכוחם של אמצעי התקורת מעסיקה את חוקרי
הכנסת בפועלה

מחקרם של אליזור וכ"ץ (1979) על השפעת אמצעי התקשורות על הזיהה הפסיכית בבחירות 1977, ותקידם בהתקשרות מערצת חברוות בנושאי פנים. וכך גם מחקרים של כספי ולימור (1978) על חשיפת חברוות הכנסת לאמצעי התקשורות, ובמיוחד מחקרו של כספי (1982) על תפקיד העתונות הישראלית בעיצוב סדר היום של הכנסת.

כללית, נמצאה ברוב המקרים השפעה ברורה של אמצעי התקשורות על עיצוב סדר היום העצבי. עם זה, חוקרם אחרים⁴ מרגישים, כי לסוג הנושא הנחקר יש חשיבות רבה למדידת השפעה שיש לאמצעי התקשורות. את ההכללות המוצעות לסייע נושאים (אייל, 1980) טענו, כי בנושאים שאין בהם התנסות אישית בולטת, גודל הסיכון של אמצעי התקשורות מהיה השפעה רב בעיצוב סדר היום, ולהיפך.

חשיבות הנושא המוסום הנחקר, היא המייחדת את המחקר שלפנינו. מחקר זה בדק את השפעת העתונות הישראלית על עיצוב סדר היום של הכנסת, והתקיד בנושא שטרם נחקר בעבר — והוא הדוחה החברית. קיימת סבירות גבוהה, כי במקרה זה אין התנסות אישית לרוב הציבור, וודאי שלא לאליתה הפסיכית. לפיכך גם גודול הסיכון, כי השפעת אמצעי

התקשורות על עיצוב סדר היום תבלוט בו יותר.

ייתירות המחקר מתבטאת גם בהיבטים נוספים: מן המחקר, הקבוצה הנחקרה ודרכו מידית ההשפעה. רוב המקרים בתחום זה בדקו את ההשפעה על אמצעי התקשורות בעיקר בתחום בחירות, אך מחקרנו זה איינו מתחמק בתקופה זו, אלא מתרפרס לאורך שונה שנים (1974-1981).⁵ להבדיל מרוב המקרים שבדקו את הקשר שבין סדר היום התקשורתי לסדר היום העצבי, כשהמשתנה הבלתי הוא הקהל הרחב,⁶ מחקרנו מתחקד בקבוצה מסוימת של אליתה פוליטית — המתוקקים, ובודק כיצד הם מושפעים מסדר היום התקשורות.

ולבסוף, על דרך המדידה של "סדר היום". ברוב המקרים נבדקה חשיבות הנושאים בטדר היום העצבי על ידי שלאלנים (בתכניקות שונות), שביקשו לוודא מה אנשים חושבים על חשיבותם ודרוגם של נושאים שונים בסדר היום העצבי. מחקרנו בדק כיצד אנשים (ח"כים) פרעלים בעקבות העיצוב התקשורתי של סדר היום. במקומות להסתפק בתפישת את חשיבות הנושאים, בדקנו את ההשלכות המעשיות שיש לתפיסה זו, ואת הפעולה שננקעה כתוצאה לכך. בעניין זה הلقנו בעקבות המלצותיהם של מסדר תקירים, אשר טענו כי יש לכלצ' עד אחד קורימה במחוך "עיצוב סדר היום", ולבדק את הנסיבות ההתנהגות יי"ש ליחסות החשיבות לנושאים שעל סדר היום.

שיטות המחקר

אין זה המקומ להיכנס לפרטים ולהלואות את הקורא בדקדוק של שיטות הדגימה, הניתוחים הסתטיסטיים וכיוצא באלה פרטים,⁷ אך נתאר בקצרה את המשתנים השונים שנבדקו במחקר זה.

המשתנה הבלתי תלוי במחקר העיצוב של סדר יום בכלל ובמחקר זה בפרט, הוא אמצעי התקשורות. אם לדיק יותר, התקידנו במחקר זה בעיתונות הכתובה.⁸ את העיתונות הישראלית ייצגו כאן העיתונים "הארון", "ידיעות אחרונות" ו"מעריב", הן בשל תפוצתם הגבוהה והן בשל הרצון

משמעותיים, בנוסחים מסוימים. יש להם השפעה מוגבלת במקרים מסוימים" — תיאור זה של ברלסון וינוביין (1966), מתחזק את הגישה החדשנית שמנתה מטעות מספרתיאוריות, כמו הזרימה הדוויל-לבית של התקשורות והזרימה הרוב-לבית של התקשורות, שהוטיפו לתהlik

השפעה של תקשורת המונחים את ממד התקשורות הבינלאומית. לגישה מתחכמת זו של ניחוח ההשפעה של אמצעי התקשורות, מתקשרות גם התיאוריה של "עיצוב סדר היום". אף שתיאוריה זו החלה להתפתח רק בראשית שנות ה-70, אנו מוצאים ביטויים שלה כבר בשנות ה-60. את התיאור הרציני והפוליטי ביותר שלחה נתן איש מדע המדינה ב.ס. כהן (1963), אשר כתב כי: "... לרוב אין העתונות מצליחה לומר לאנשים מה להשפיע, אבל היא מצליחה מאוד בלומר לאנשים על מה להזכיר".

ראשיתה של התיאוריה, ובעיקר בזכות האמפירי, הם מראשית שנות ה-70 (מק-קומבס ושות, 1972), כאשר הוכח מתאם גבוה בין התקודות התקשורות בנוסחים מסוימים, לבין דירוגם של אוטם נושאים לפי סדר החשיבות שהציבו מיחס להם. המחקר בתחום זה התחיל והשתרע על עיצוב סדר היום העצבי, פינתה מקום לשאלות מורכבות יותר ורוכם מדיות, הכוללות התייחסות לסוג הנושאים, נתיב התקשורות (סוגי מדיה שונים). טווח ההשפעה, סוג הקהיל ועוזר. גם כל המדידה, הן של דעת הקהל והן של החמדקות אמצעי התקשורות בנוסחים שונים, הפכו למורכבים יותר וمتוחכמים יותר.²

מחקרים מאוחרים מהם הציבו לא רק על קיומם של קשר ומתאם בין סדר היום התקשורתי לסדר היום העצבי, אלא גם על פיוון הקשר. הם הוכיחו (לא תמיד חד-משמעות), כי סדר היום התקשורתי קבוע את סדר היום העצבי ולא להיפך.³

רוב המחקרים בתחום "עיצוב סדר היום" עוסקו בקשר שבין סדר היום התקשורתי לבין סדר היום העצבי, ב证实ים על התייחסות העצבי הרחב (באמצעות מוגדים שונים) ועל דעותם על דירוג הנושאים שעומדים על סדר היום. כמעט שלא ניתן למצאו מחקרים שעוסקו בהשפעת הסיכון של אמצעי התקשורות על תפיסת מרכזיותם של הנושאים בעניין קבוצות מסוימות, ובמיוחד לא בעניין קבוצות של אליוטות פוליטיות. הדבר מפתיע, מכיוון שבארצאות רבות נמצוא, כי אמצעי התקשורות בכלל והעתונות בפרט, הם מקורות המידע העיקריים (אם לא היחידים) של הפוליטיקאים, ובמיוחד של המחוקקים. הפוליטיקאים מתיחסים לאמצעי התקשורות לא רק כל מקור מידע, אלא גם "מאצלים חשיבות" על נושאים שונים (בבchnite-מה שהופיע באמצעותם. מכאן שאמצעי התקשורות לא רק של נושאים מיידע, אלא גם "מאצלים חשיבות" על נושאים שונים

(בבchnite-מה שהופיע באמצעותם. מכאן שאמצעי התקשורות הוא נושא חשוב).

לאמצעי התקשורות יש משמעות נספת לגבי הפוליטיקאים, הכרוכה בייחסו הגומלין של "כח וותן" השורדים בזיהם.יחסים אלה עונים לצרכים האקספרסיביים של הפוליטיקאי. אך למروת האמור לעיל, בדקנו מעט מאוד מחקרים את השפעת אמצעי התקשורות על עיצוב סדר היום הפליטי".

דווקא בישראל עסקו רוב המחוקקים (המעטים) בתחום זה. כך היה

השיעור זה כולל גם את הינהנה (שנבדקה במחקר), כי גורמים מתחברים, ובעיקר חפוצות העיתונות האתירות, לא השפיעו על העיתונות והכנסת גם יחד במקודם תשומת הלב.

היו גם השערות משנה רבות שלא נפרט כאן, רק נזכיר כמה מהן הנוגעות לעיתונות:

- * למרות ההבדל בין העיתונים שנבדקו, שיערנו כי לא יהיה הבדל של ממש במידת הסיקור שלהם ונתנים לנושאי רוחה.
- * למרות ההבדל הנ"ל שיערנו גם, שלא יהיה הבדל של ממש במידת ההשפעה שלהם (בנפרד) על עיצוב סדר היום של הכנסתה.
- * העיתונות הישראלית, בניגוד למדור על העיתונות בריטניה ובארצות הברית, חסך את נושא הרוחה בהרחבתה יחסית.
- * לחת"הנושאים השונים בתהום הרוחה יינטו בעיתונות סיקור שונה והתייחסות שונה.

המצאים

רוחה בראשית העיתונות הישראלית

בכל המדגימות שנלקחו התקבלה תמונה דומה — במזג הופיעו קצת יותר מש'יחידות סיקור עתונאית ליום בנושאי רוחה (במושג יחידת סיקור עתונאית אנו מתייחסים לכתבות, מאמרים, ידיעות חדשותיות ועוד). בהערכת אגב כדי לעזין כאן, כי מדגמים של יום אחד בחודש ושישה ימים בחודש הניבו אותה תוצאה, מה שהחזק טיעונים במחקריהם קודמים, בינו לבין הסתפק במדגם של שבועיים-עשר ימים בשנה כמדובר מייצגן. קשה לטעון כי שיש'יחידות סיקור ביום (בכל שלושת העיתונים גם יחד) הם החיחסות נרחבות לנושאי רוחה, אך עם זאת ודי שלא ניתן לטעון כי נושא הרוחה אינם זוכים לסיקור עתונאי.

כאמור, נבדקו במחקר זה שלושה עיתונים יומיים שונים. כפייל לא התחלק הסיקור על נושאי רוחה בעיתונים אלה בצדורה שווה:

העתון	מספר ייחידות פיזי	באוחזים
"ידיעות"	528	31
"מעריב"	717	42.2
"הארץ"	456	26.8
סה"כ	1701	100

הסיקור הרוב יחסית שנutan "מעריב" לנושאי רוחה, בלט בהשוואה לעיתונים האחרים. "הארץ", למורת היומו, צפוי,¹⁰ במקומ השלישי, לא פיגר הרבה אחרי "ידיעות אחרונות" שבמקום השני.

כאשר כל אחת מהשנתיים (1974-1981) נבדקת בנפרד, נמצא ש"מעריב" עדין חופס את המקום הראשון. לעומת זאת, מדי שנה החליף ביןיהם "הארץ" ו"ידיעות אחרונות" את המקום השני (כל אחד מהם במשך ארבע שנים).

כפוי היה בעתונות התייחסות דיפרגציאלית לנושאי הרוחה

להתמקד בעיתונות הבלתי מפלגתית, האמורה להיות מושפעת בסיקור הנושאים משיקולים עתונאים ולא משיקולים מפלגתיים פוליטיים (העתון "חדשות" טרם הופיע בתקופה המתק Zuk).

שלושה מוגדים שונים (שבאו, לעומת כל זרכיהם שונים במחקר) נבדקו 712 ימי עתון, שהם כ-30% מכלימי העתון בתקופה הנחקרה (1974-1981). בכלל אחד מימי העתון שנפלו במדגם (שהפריד בין עיתונים של אמצע השבוע לעיתונים של סוף השבוע), נבדקו כל שלושת העיתונים, ואומרו כל כתבה, צילום או מאמר שעסקו בנושאי רוחה (ראה פירוט להלן).

הסיקור העתונאי שנייה לנושאי רוחה נמדד במקביל, בשתי שיטות מדידה: האחת, ספירה פשוטה של מספר הכתבות שהופיעו בנושא. והשנייה מרכיבת יותר, המבוססת על "מדד תשומת לב" שנבנה במיוחד לצורך המחקר, ובו פרטם כמו: גודל הכתבה, גודל הכוורתה, העמוד שבו הופיעו, הזמן בעמוד, סוג הסיקור (כתבה, מאמר, מאמר מערך וכוכ) ועוד.

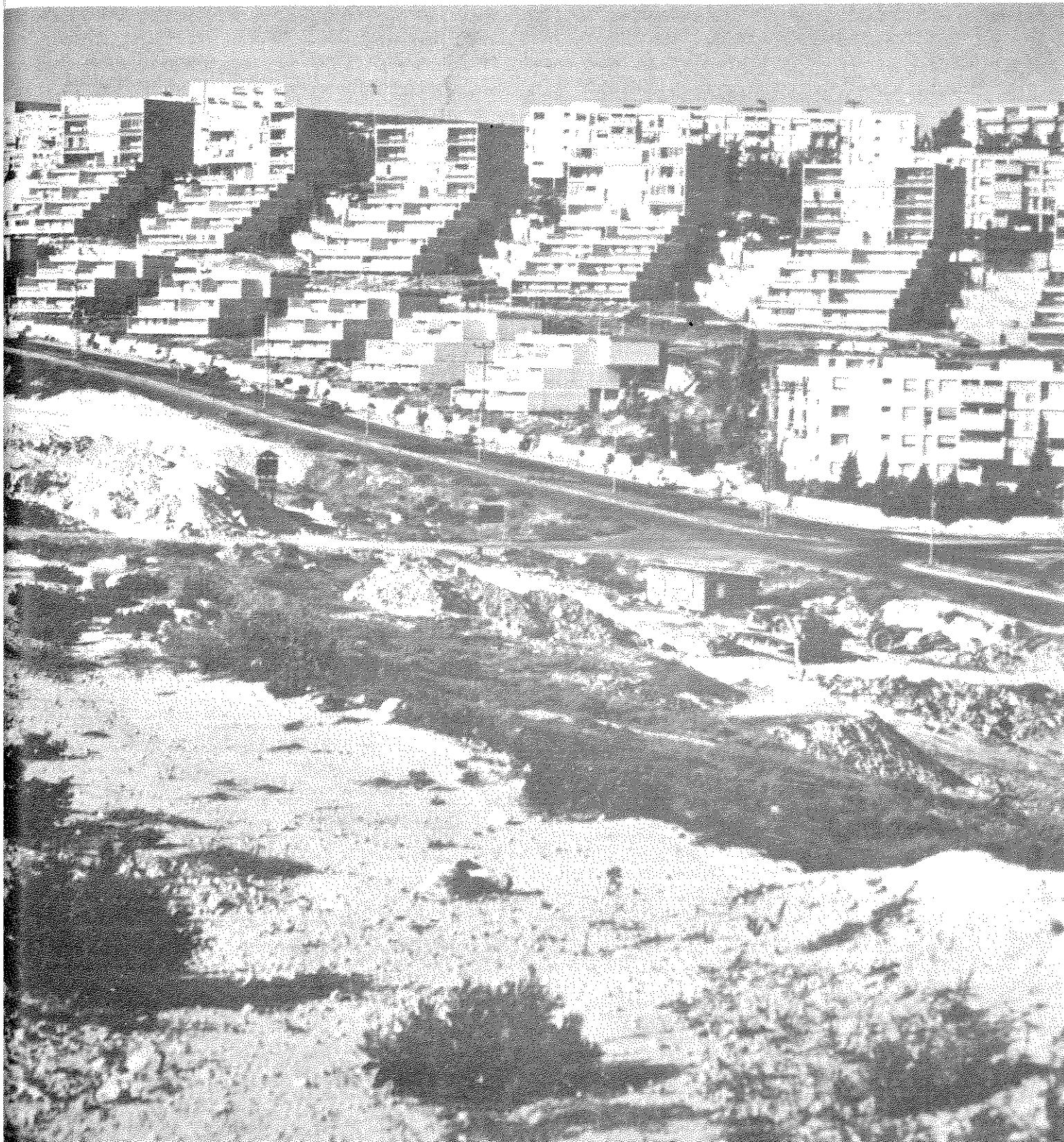
המשתנה הבלתי במחקר זה היה סדר היום של הכנסתה, וליתר דיוק שלושה אינדיקטורים שייצגו סדר יום זה. האינדיקטורים שנבחרו היו: שאלות, העוצמה לסדר היום, וANOVA התקציבי השניםיים.⁹ כל האוכלוסייה דהינו כל לאומי התקציב, כל החצאות לסדר היום וכל השאלות שהועלו בכנסת המחקר בנושאי רוחה — נבדקה וטוגה לפי תת-נושאים (ראה להלן), ולפי מאפיינים נוספים הקשורים לעיתוי, לנחותי חבר הכנסת, המיקום בעמוד, סוג הסיקור (כתבה, מאמר, מאמר מערך וכוכ) המשגננת התייחסות המפלגתית ועוד.

תקופת המחקר השזורעה כאמור על פני שנתיים (1974-1981), והיתה ארכאה דיה כדי לעמוד על שינויים אלו ורק אז. המחקר נערך ב-1984, מי כהונת של הכנסת העשירית, ולפיכך הוחלט להתמקד בתקופת כהונתן של הכנסת השמינית והכנסת התשיעית. וקופה זו נבחרה גם בשים לב לשינוי היסטורי של מעבר מהכנסת השמינית לתשיעית ("המבחן"), שאפשר לבחון את ההבדלים בין הכנסות ה逝ה התייחסות להתנגדות הכנסת התשיעית באשר לנושא מחקרים.

הנושא התמקד ברוחה, ונימן היה להתייחס אליו מהגרסאות צורות מאוד ועד לאגדדות רוחות וכולניות ביותר. הlagen בדרך ביןיהם, בבחורנו עשרה תחומי-נושאים לייצוג נושא הרוחה: עוני ופער חברתי; טופול בעברניים ואסירים; קשיים; בריאות נפש; פיגור שכלי; נכות ושיוקם; תכנון משפחה והפלות; שכנות מצוקה ושיקום שכנות; ערי פיתוח; והתעללות בילדים. נושאים אלה אפשרו מגוון של תחיחסות, והושאה פנימית בהתייחסות בילדים. נושאים אלה אפשרו מגוון של הבדלים בין הכנסות מתת-הנושאים בנפרד.

התשעודה דמרביות של המחקה הייתה, כי יהיה קשר ברור (מתאם חוובי גבורה) בין מידת הסיקור הנימן לנושאי רוחה בעיתונות הישראלית לבין משומת הלב שנוחתת הכנסת לנושאים אלה (כפי שהיא מתבטאת בשאלות, העוצמת לסדר ונואמי התקציב). יתרה מזאת, ההשערה הנינה לא רק את קיומם הקשור אלא גם את כיוונו. במלים אחרות, היקף הסיקור התקשורתי ומרכזו ישפיע על סדר היום של הכנסת, ולא היפך.

עיר הפטוח (כאן – נזרת עליית), זכו בעיתונות לסייע הנרחב ביותר מכל נושאי הרוחה

ההפעמים הופיעו תמננות (או איזד גוף אחר) כליזי לחומר הכתוב. כאשר נבדק כל אחד מהעתונים בפרט, נמצא מספר הבדלים במאפייניו הסיקור. ב"ידיעות אחרונות", למשל, הופיעו בכ- 27% מהכתבות בנושאי רוחה גם תמננות, לעומת כ- 7% בלבד ב"הארץ".

במרכן הופיע ב"ידיעות אחרונות" וב"מעריב" במלعلاה משני שליש

מיחידות הסיקור שם העתונאי, ונעשה רק שימוש מצומצם בסוכנות

ידיעות, לעומת כ- 31% מיחידות אלה על סוכנות

יריעות ולא על עתונאי של העтон עצמו.

מאפייני הסיקור המרכיבים את "מדד תשומת הלב" התפלגו בצורה שונה, כאשר נבדקו תחת-הנושאים השונים בתחום הרוחה. נושאים כמו טיפול בעברניים, נכות ושים וחשיבות מצוקה זכו לתמננות רבת יותר מאשר נושאים כמו קשיים, בריאות נשמה או פיגור. ממorcן הופיעו הרבה יותר יתדר ידיעות חדשותיות מאשר כתבות ומאמרים בנושאים כמו: ערי פיתוח, קשיים והתעללות ילדים, לעומת מארחים וכותבות רכיבים יהיסטיים ומעט ידיעות חדשותיות בנושאים כמו נכות ושים, תכנון משפה והפלות או טיפול באסירים ובערינים.

בדיקה נפרדת של עתוני אמצע השבוע ועתוני סוף השבוע (יום ו') לא הראתה שינויים מובהקים, לא במידת הסיקור, לא באופיו ואך לא בסוג

הנושאים הנstorים. הדבר נכון לגבי כל העתונים.

אין זה המקומ להוציא פרטיט בפרק זה, אך נוכל לסכמו ויזואלית ביצירת פרופיל משוער, דמיוני כמובן, של סיקור עתונאי בנושאים רוחה בדרך הבאה: ידיעה חדשנית המופיעה ב"מעריב" (וקרוב לוודאי שגם ב"ידיעות אחרונות" ואולי אף ב"הארץ") באחד העמודים הפנימיים של החלק הראשון של העтон, ווסקת עיר פיתוח, עוני או קשיים. על הדינעה שהתפרסמה, קרובה לוודאי, ב-1977 או ב-1979 או ב-1980 בגודל של 4.8x4.8 אינץ' חתום עתונאי בשם, תחת כותרת המשערת על רוחב של שנים וחצי טורים.

המתאים בין סדר היום התקשורתי לסדר היום הפוליטי שיופיע סדר היום פוליטי במחקר זה הבהיר, על האינדיקטורים של הצעות לסדר היום, שאלות ונתומי התקציב השנתיים. במאמר זה נדון רק בשני האינדיקטורים הראשוניים. לצורך ניתוחו נথיקס במצוותם לשאלות ולהצעות לסדר היום, אלא אם כן נזכיר זאת לאחרת במפואר. מן הרואוי להזכיר, כי בתיקותה המחקור (הכנסת השמינית והתשיעית) הרעלו 979 שאלות והצעות לסדר היום בנושאי רוחה (כפי שהגדירו לצורך זה), שהן כ- 5% מכלל השאלות וההצעות לסדר היום שהיו בכנסת השמינית והתשיעית.

כאשר בודקים לאורן שמונה התשנים, מה היו נושאי הרוחה שהופיעו את העתונות ואת הכנסת ובאיו מידה, נמצא כי קיים מתאם גבוהה מאוד בין התשנים. במלים אחרות, תוצאות תח-הנושאים (כמו למשל עיר פיתוח, עוני, טיפול בעברניים) שזכו לסיקור רב בעתונות — זכו גם להתייחסות רבה בכנסת, ואילו תוצאות תח-הנושאים (כמו: חכינות משפה, פיגור, בריאות הנפש)

שסוקרו אך מעט בכל התקשורות — כמעט שלא טופלו בכנסת.

כאמור, מתאם זה מתיחס לכל הפעולות בכנסת. תמונה מעניינת מתќבלת כאשר בודקים את המתאים שבין הסיקור בעתונות, לבין כל אחד

השנים (החת-הנושאים). הנושאים שזכו לסייע הנරחב ביותר היו: ערך פיתוח (16.8%), קשיים (14.5%) ועוני ופער חברתי כלכלי (14.1%). לסייעו מוצמצם יותר, אך עדין מעל ל- 10%, זכו הנושאים של טיפול בעברינים ובאסירים, נכות ושים וחשיבות מצוקה. לסייעו מועט זכושאר הנושאים, ובכללם התעללות ילדים, פיגור, בריאות נשמה ותכנון משפה והפלות. גם אם היה הבדל בין לשושת העתונים בדירוג הנושאים השונים, היה המתאים בינם גובה (0.76).

הבדלים נזולים נמצאו בהיקף הסיקור של נושא רוחה בשנים שונות. ב-1977 (18.3%) ו-1979 (18.7%) ניתנה בעיתונות תשומת לב ובה לנושאי רוחה, לעומת סיקור מועט יחסית ב-1974 (7.9%) וב-1981 (6.5%).¹¹

לכל אחד מתוך-הנושאים שנבדקו, היו שנים של שפל ושיא בסיקור העתונאי. לדוגמה, נושא העוני הגיע לשיא הסיקור ב-1974 (28%) לעומת סיקור ב-1980 (9.4%), לעומת הגעה נושא הקשיים לשיא בשנת 1981 (30%) ולשלfel ב-1975 (8.5%).

מעניין לציין, כי ברוב הנושאים היה המרחק בין השיא לשיא לשפה לפחות חמישה שנים. ככל מרודש ומן כדי להציגו בדבב, כמו גם כדי להיעלם מדרי העתונות.

כפי שהזכיר, נמדד הסיקור העתונאי לא רק כסדרה פשוטה של יחידות סיקור אלא גם במדד תשומת הלב". האיזון לכל יחידת סיקור (אמור, כתבה וכו') נע מ- 3 נקודות ועד ל- 18 נקודות, בהתאם לגודל הכתבה, מיקומה ואופייה. האיזון הממוצע של יחידת הסיקור בנושאים רוחה היה 6.7 נקודות. האיזון הממוצע ב"ידיעות אחרונות" היה הגבוה ביותר — 6.83; ב"מעריב" — 6.7 ובסך-הארץ" — 5.8. הדבר נבע מעיצובם הכללי השונה של העתונות. שימוש נרחב בתמונות ובכוכורות גדולות יחסית, הקנו ל"ידיעות אחרונות" ציון ממוצע גבוה יותר.

מן המרכיבים השונים¹² של "מדד תשומת הלב", ניבא גודל הכוורת, בצד הטעמה ביותר, את הציון הסופי.

כאן המקום להציג נקודה מפתיעה, היכולה לסייע לחוקר עתונות ולמנתח תוכן במחקרים אחרים. התברר כי בכל ההתקפלגיות והמתאות שנבדקו, לא היה הבדל של ממש בין שני סוגים המדיידה של הסיקור העתונאי. ככלומר, העבודה העצומה המשקעת באיסוף נתונים על מאפייני הסיקור — אינה גותנת יתרון כלשהו בעמוד ובעתון של ספירה יחידות הסיקור בהעתלמות מוגדלן, ממיומן פניו המדיידה הפשוטה ועוד.¹³ מכל מקום, הנתונים שנאספו למדד תשומת הלב" מאפשרים לנו לחזור לא רק את מידת הסיקור בנושאי רוחה, אלא גם את אופיו.

רק 3.8% מכלל הידיעות בנושאי רוחה הופיעו בעמוד הראשון של העתונים, וכי- 2% הופיעו בעמוד האחרון. רוב החומר הופיע בעמודים הפנימיים של החלק הראשי של העトン (52.5%), ובעמודים שונים בתלקים الآחרים שלו (41.7%).

מתוך כלל הסיקור העתונאי בנושאי רוחה הופיע רק 0.3% במאמרי מרכבת, וכי- 24% בכתבות, ורוב החומר (76%) בידיעות חדשותיות. רוב החומר שпорסם הופיע בציגון שם העתונאי (60%), אך לעלה מרבית (27%) הופיע ללא ציון המקור. כל השادر הופיע באזכור סוכנות ידיעות מקור או באזכור תפkid עתונאי — ללא הזורת השם. בכ- 20%

טבלה מס' 2

**הטיפול בণשי רוחה בעתונות ובכנסת –
מתאימים לפיתוי תינוקות**

המתאים*	הנושא
.85	בריאות הנפש
.64	טיפול בעבריים ואסירים
.63	פיגור
.58	עוני
.57	עיר פיתוח
**.32	שכונות מצוקה
**.24	קשישים
**.21	תכנון משפחה והפלות
**.20	נכות וشيخום
**.16	התעללות בילדים

* לפי Pearson Correlation
** לא מובהק סטטיסטי

מהטבלה עולה בבירור, כי אי אפשר להתייחס לנושא הרוחהRAL כאל מקשה אחת. ניתן לԶוחות בבירור שתקיובות של נושאים. בקבוצה אחת (וכבה חמשת תינוקות), קיימם מהאמ גביה ומובהק מבחינה סטטיסטית בין הסיקור בעתונות לבין הטיפול בכנסת לאורך השנים. לעומת זאת בקבוצה השנייה (וגם בה חמישה תינוקות) יש מתאם נמוך וככלוי מובהק בין התיחסות העתוניות להתייחסות הכנסת לנושאים האמורים. הבדלים בחשפעת המדיה על עיצוב סדר היום, כאשר מושווים נושאים שונים, נמצאו כבר במחקרים קודמים,¹⁴ אך קשה להתחייב את ההסברים שניתנו במחקריהם אלה לעניינו (זההסר היה), שכלל שהנושא מוכר פחות מניסין איש, אך תגדל השפעת אמצעי התקשרות בעיצוב סדר היום ולהיפך).

לפחות בשניים מהנושאים, שיש בהם מתאם נמוך בין העתונות לכנסת (קשישים והחוללו בילדים), נתונה העתוניות תושמת לב רכה יותר מאשר הכנסת (בצורה בולטת) ויתכן שהדבר מוסבר בהיות הקשישים והילדים קשוריים בפשיעתו.¹⁵

כבר נכתב לא מעט על כך, כי לנושאים הקשורים בפשיעת ובמין יש סיכוי רך לטיקור באמצעות התקשרות. ניתן כי מכאן הפער בין הסיקור התקשרותי לטיפול הפסיכולוגי הכנסת נושאים אלה (יש לוזכור כי מבחינה פוליטית מדובר בשתי קבוצות חלשות מאוד).

אין כאן אפשרות להיכנס לפרטים נוספים, אך חשוב להציג שמתאימים בין הסיקור והתקשרותי לבין הפעולות בכנסת בנושאי רוחה, שהמתאים בין הסיקור והתקשרותי לבין הפעולות בכנסת בנושאי רוחה, אין מעיד על כן, שכן חביר הכנסת מושפעים במידה שווה. מתרור כי הקשר בין סדר היום והתקשרותי לבין הכנסת בולט יותר מאשר מדובר בחברי כנסת צעירים (לא בגיל, אלא מבחינת הוותק בכנסת), בח"כים מן

מהאינדיקטוריים לפעולות בכנסת בנפרד (שאלות, הצעות לסדר היום). מתרור כי המהאות בין הסיקור בעתונות לבין ההצעות לסדר היום בכנסת, גבוהה מהמתאים שבין העתונות לבין השאלות (אם כי גם זה האתורן גבוה ו證明ה מבחן סטטיסטי).

יתכן שהדבר נבע מהאלמנט האקספריסיבי הבולט של ההצעה לסדר היום, לעומת האלמנט האינסטרומנטלי הקיים בשאלות. קרוב לוודאי, כי את המטרות של הצעה לסדר היום היא "להזרז" כוורת באמצוי התקשרות, ולפיכך רק טבעי כי הצעה רגשות גדולה יותר לסדר היום התקשרותי של מגיש ההצעה לסדר היום.

מצוא מעניין נוספת על הקשר שבין העתונות והכנסת מוגלה, כאשר בודקים את שנת השיא של כל אחד מהתינוקות, הן בסיקור התקשרותי והן בטיפול הפסיכולוגי, למפורט בטבלה הבאה:

טבלה מס' 1
שנות השיא בעיסוק בנושאי רוחה בעתונות ובכנסת

הנושא	הטיפול בעתונות	שםシア	שםシア
עוני		1974	1974
טיפול בעבריים		1977	1977
קשישים		1981	1981
בריאות נפש		1981	1980
פיגור		1981	1980
נכות וشيخום		1976	1975
תכנון משפחה והפלות		1974	1979
שכונות מצוקה		1980	1976
עיר פיתוח		1975	1974
התעללות בילדים		1980	1980

בולם העובדה, כי ברוב הנושאים יש זהות או קירבה בין שנת השיא של הסיקור בעתונות לשנת השיא של הטיפול בוגשו בכנסת (ב-4 מקרים קיימת זהות בשנת השיא, וב-4 מקרים נוספים מקדימה העתונות את הכנסת בשנה אותה בשיא הסיקור). חוץ מקרה אחד ניתן לראות, שכאלה אין זהות בשנת השיא, העתונות היא שמקדימה את הכנסת ולא להיפך. מעבר לבדיקות של מתחאים בין הכנסת לעתונות, שעסקו בהשוואה נושאי הרוחה במקובץ (בשילובו שנתייה), או בהשוואה כל התקשרות במשן שמותה (בשילובו כל תינוקות), נבדק גם כל אחד מתחום השנים (בשילובו כל תינוקות), נבדק גם מתחום השנתיים בתחומי הרוחה שנה אחר שנה, ונבדקו תנדות הטיפול בהם הן בכנסת והן בעתונות. לצורך זאת ניתן היה לבחון, האם מעבר למתחים הכללי בנושאי רוחה בין הכנסת לעתונות, יהיו הבדלים כאשר נתיחס לנושאים השונים בנפרד. נביא כאן את הטבלה המסכםת של המתאים לגבי כל תינוקות.

תפקיד העתונות בעיצוב סדר היום של הכנסת – כיוון הקשר

כל הנחותם על הפעילות בכנסת (הצעות לסדר היום, שאלות), במושאי
דרווהה משך שמוña השנים האמורות, רוכזו בפתח פעילות לפי
תפקידים (עד לפירוט של ימים) ולפי חת' הנושאים. ריכזו הנחותם במפת
פעילות אפשר לכנס למעלה ממה מאה מוקדים של פעילות פרלמנטרית
במושאי דרווהה. מוקד של פעילות הוגדר כובץ של לפחות שלוש פעולות
פרלמנטריות הנוגעות לחות נושא מסוים, בפרק זמן של שבוע או פחות
או יותר. מתוך כל המוקדים נזemo 44 אשר שימושו בסיס לביקורת הקשר בין
העתונות לכונס, וכיוון הקשר וההשפעה. לנבי כל אחד מהמוקדים נבדק
הסבירו בעמונתו שכובע שקדם למיליך הפרלמנטרי.

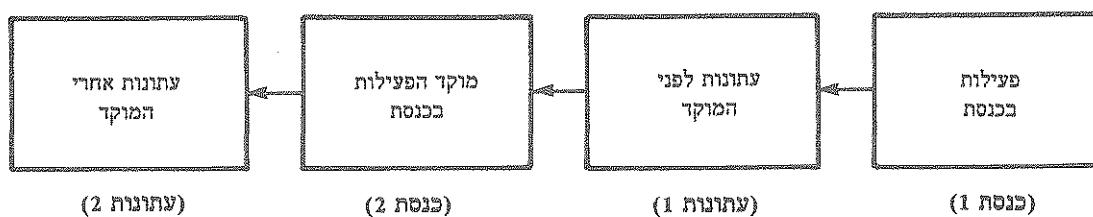
כדי לבדוק את השפעת העתונות על סדר יומה של הכנסת – לא ניתן היה להסתפק בבחינה מתודולוגית בשתי הידיות מדידה אלה (שבוע הפעילות בכנסת והשבוע הקודם בעיתונות). כדי שאפשר יהיה לעשות שימוש בשיטה הסטטיסטייה הבזקמת את סימיות הקשר, נאפסו נתונים בשתי נקודות מדידה נספנות: סיקור העתונות שבז' לאחר מוקד הפעילות בכנסת, ופעילות הכנסת שבז' לפני סיקור העיתונות.

ש לנו אפוא ארבע נקודות מזידה, שחייבים לכל אחד מהמשתנים — הכנסת והעthanות — לפי התדרשים הבא:

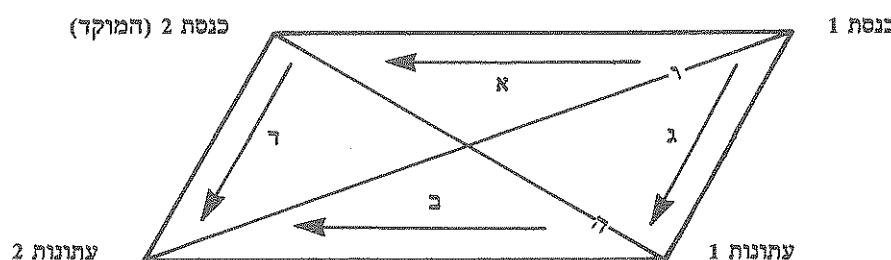
האופוזיציה וחברי מפלגות מטומות. עם זאת לא נמצאו הבדלים של ממש בין הכנסת השמינית לכנסת החשיעית, והמתאים בין העתונות לבין בטיפול בנושא רוחה היו דומים בשתי תקופות אלה.

כל מה שהואר עד כה – יש בו רק להעיד, כי קיים קשר בין סדר היום והתקשרותי לסדר היום הפליטי (בכונסת). אך בכך אין די. כדי לטעון שהעתונות מעצבת את סדר היום – יש להוכיח גם את כיוון הקשר. תיאורטית קיימות שתי אפישיות ונוספות: האחת, כי המערה הפוליטית (במקרה שלנו – הכנסת) מעצבת את סדר היום התקשרותי, ומכאן המתאם. (חופעה המכונה בספרות כ- Reverse effect או Mirror model). והשנייה, כי גורם שלישי (משתנה מתעב) כלשהו, משפייע על סדר היום התקשרותי והפליטי גם יחד ומעצב אותם, והמתאים שנמצאה

האפשראות הסבירה בזווית להשפעת גורם מתערב היא שכיחות המשופעה במיצאות (היקפה, חומרותה) הכתيبة חן לבנט והן לעתוננות את הטיפול בנושא. מבלי להיכנס לפרטים נציגין רק, כי אפשרות זו נבדקה בקפדנות ונמצאה בלוני ונכונה. לא נמצא כל קשר בין התפלגות התופעות של בעיות חברתיות ושכיחותן בשנים הרלבנטיות (בנושאים שנבדקו במחקר זה), לבין דמיון הכנסת ו/או העתונות לביעיות אלה. נזהר אפוא להזכיר את כיוון הקשר ואת הסיבות של המתאם החיוני בין התיחסות העתוננות להתייחסות הכנסת לנושאי זהות.

הצלבת הנתונים יוצרת שיש אפשרות של קשרים, כמוואר בתרשים הבא:

על אף העניין שיש בקשרים השונים, אנו ממעוניינים במיוחד בשני העתונות (1) לפני מוקד הפעולות בכנסת, ובין מוקד הפעולות בכנסת (בנשת 2).

מהעתוניות מניבה תוצאות מאלפות. קיים המכיד בורור בהשפעת העתוניות השונות על עיצוב סדר היום של הכנסתת בוגשי רוחה. "מעריב" הוא בעל השפעה המדכנית. המתחם בין הסיקור ב"מעריב" לבין עיסוקה של הכנסתת בוגשי אלה, הוא חיווי וМОבחק באופן סטטיסטי,¹⁸ והוא על כל הדרישות להוכחת סיבותיו הקשר. בדיקת הסיקור בעיתון "יערות אחרוןות" מראה גם הוא, כי קיימים מתאמים חינוכי, אם כי נמוך יותר ובכמות מוגבלות מלהשווות.¹⁹ הסיקור בעיתון "הארץ" נמצא בהתאם נמוך מאוד, ואיננו מוגבל סטטיסטי כאשר הוא נבדק בוגרד.²⁰ בהתבסס על הסיקור בעיתון "הארץ" — אין לנו אפשרות להוכיח קשרו השפעה של העתוניות על עיצוב סדר הבניינים של הכנסתת בוגשי רוחה.

לבסוף, נקודה המתיחסת למדידת הסיכון בעותנות. צ�ור, עשו
שימוש בשתי שיטות מדידה – ספירה פשוטה של יחידות הסיכון
(לא התיחסות בגודלו, מיקומו ואופיו), ומדידה לפי מרכיבי הסיכון
על בסיס של "מדד תשומת לב". כל הנתונים שנקרו עד כה בפרק זה
החכוסו על השיטה הראשונה של ספירה פשוטה של יחידות סיכון.
השימוש בשיטה השנייה, המורכבת יותר, לא שינה מהותית את
התוצאות. ברוב המקרים היו התוצאות דומות מאוד לאלה שהושגנו
בשיטת המדידה האשונה. עם זאת, יש לציין שבמספר מקרים
העלמה שיטת המדידה השנייה במקצת את שיעור המתאים שבין
הסיכום העתוני והטיפול הפסיכולוגי (בגנשת) בנושאי רזואה.²¹
כפי שכבר הזכרנו, נתונים אלה מטילים ספק בצדירות ההשערה
של איסוף נתונים מורכב לגביה הסיכון העתוני, מעבר למספרה
פשוטה של יחידות הסיכון.

סימנים

סדר היום הציורי עמוס, בדרך כלל, בנוואים המתחברים ביניהם על חשותה הלב, ועל אהת כמה וכמה גודלה התהווות כאשר מדובר בסדר היום הפוליטי. קיימים מחקרים רבים בתחום הממשלה והפקידו ולא פחות מחקרים בתחום תקשורת המדיניות. ואולם, המחקרים העוסקים ביחס הגומלין שבין המוסדות הפוליטיים למוסדות התקשורתיים הם מעטים יחסית. כאשר נוטך המרכיב השלישי — נושא ויזואה — למושל פוליטיקת-תקשורתה, קטן מאוד מספר החוקרים.

דזוקה לנושאי רוחה המתייחסים למגזרים מטויים באוכלוסייה, ולוחוב להחלשים שבhem, עיפוי קושי טבעי לתפקידו מקום בסדר היום הציבורי בכלל והפוליטי בפרט. תפקידים האפשר שאל אמצעי התקשרות בעצוב סדר היום הפוליטי, או לפחות בהשפעה עליון, יש בו אףו עניין רב באופן כלילי, וענין מיוחד מוחם זה של נושא רוחה.

מהחקרים עולה בכירורו, כי יש קשר בין מידת תשומת הלב הניתנת בעຫוניות לנושאי רוזה, לבין תשומת הלב הניתנת להם בכנסות. יתרה מזאת, נמצא גם קשר סיבתי מובהק לייחס זה שבין התקשרות (העמנויות וההפלטיות) (הכנסות).

אם נסכם את המתאמים השונים שנמצאו במחקר, יוכל לתרاء את

כאשר עובדים הנתונים מ-44 המוקדים שנבדקו, התקבלה תמונה ברורה לחיליטן, שבו שבועו שקדם לפעלויות בכנסת היה סייר ורב בעיתונות (על לממציע) בנושאי הרוחה הרולנטיטים; יתרה מזאת, נמצא מתאם חזיבי מתון¹⁶, אך מובהק בין הסיקור בעיתונות לפניו מוקד הפעלויות בכנסת (עתונות 1) — לבין הפעילות בכנסת בנושאי רוחה (כנסת 2). לפי כל הכללים שתוארו, ניתן גם לקבוע את כיוון הקשר ולהוכיח סיבתיות. ככלומר, העיתונות משפיעה על סדר יוממה של הכנסת ולא הדיפר. ניתן גם לראות בבירור כי טיפולה של העיתונות בנושאי רוחה בשבועו שקדם לפעלויות הכנסת (עתונות 1), לא השפיעה מפעליות הכנסת בשבועו שקדם לסיקור זה (כנסת 1).

מעבר לנathan הכללי הבורו לגבי השפעה של העתונאות על עיצוב סדר הרים של הכנסת, נתגלו בקטע זה של עיבוד דונטונים מספר ממצאים מעניינים נוספים:

א. נמצא מתחם חיובי וМОבק בין הפעולות בכנסת (כנסת 2) בМОדק תשומת הלב לנושא רוחה, בין הסיקור בעמונות לנושאים אלה אחורי המוקד בכנסת (הקו המופיע – ד'). חלק מהמתאמים ניתן להסביר באמצעות המתאם שיש בין העמונות שבוע אחר שבוע (קו ב'), אך גם跟着文的內容來解釋。'Follow up' 在這裏指的是定期回訪，並根據回訪的結果來調整問題解決方案。

ב. בדיקת נפרדות שעדרכנו לגביה הכנסת השמינית והתשיעית, העלהה תרמוונה דומה. בשתייהן היה מתאים חיזובי מובחן בין הסיקור העומונאי לטיפול בנושאים אלו בכנסת, בדרך שבה ניתן היה להוכיח את סיבתיות הקשר. למורות השינוי בהרכבת שתי הכנסות, בשתייהן הגיבו המחוקקים לסדר היום התקשרותי בצורה דומה.

ג. כל הממראים שהוצעו עד כה חוזיכסו לכל הפעילות בכנסת, אך כאשר נבדקו השאיות וההצעות לסדר היום בנפרד, התклבה תוצאה מעניינה. בזמן שהיה קשור ברור ומתחם חיובי מובהק בין סדר היום בעונתו לבין ההצעות לסדר היום בכנסת, ברגע שהוכיחה גם את סיבתיות הקשר, לא נמצא מתחם חיובי מובהק בין העונות לבין השאיות, כאשר נבדקו הללו בנפרד.

ד. נמצא דומה ונמצא כאשר נבדקו בפרט המתאמים שבין הסיקור בעיתונות, לבין פעילות הח"כים – חברי הקוואליציה לנומת חברי האופוזיציה. נמצא שפעילות חברי הכנסת מהאופוזיציה מושפעת בבירור מסדר היום התקשורתי, ושוב נמצא מתחם חיברי וקשר סיבתי מוכח בין העיתונות לבין הכנסת. ואולם, כאשר נבדק הקשר בין העיתונות לבין פעילות הח"כים מהקוואליציה, נמצא מתחם חיברי נמוך ביויר (0.09). שאינו מובהק מבחינה סטטיסטייה.

ה. עד לנקודה זו התייחסנו לעתונות באופן כללי, כולם לסך כל קטיעי העתונות משלשת העמונות שנבדקו. בדיקה נפרדת של כל אחד

משהחללית העתונות (ויהי הסיבה אשר היה) לסקור או להתמקד
בנושא כלשהו,²² נפתח תהליך ריבשלי. בתוך זמן קצר משפיעה
התמקדות התקשורת בנושא גם על המערכת הפוליטית, ותרמת לעיצוב
סדר היום שלו.

תשומת הלב של הכנסת המוקדחת בנושא מסוים, תורמת לגיל גוף
של עיסוק והתעניינות של אמצעי התקשורת באותו נושא. הסיקור הנוסף
בעתונאות נובע בחילוק מטהlixir טبعי של עקב (Follow up) אחר הנושא,
בחילוק מהאצלת החשיבות השמערת הפוליטית תרמה לנושא בתיחסותה
אליו, ובחלקו כתוצאה מהיחסים הסימביוטיים של מערכת "קח ותן"
הפתוחה בין חברי הכנסת לעוחנאים.

אווועסקים כאן בקהל מתחשך, שבו מתמקדת תשומת הלב
הציבורית והפוליטית בנושא מסוים, שלעתונאות השפעה רבה עליהם.
אף שמדובר במבחן לא היו, אולי, בבחינת הפתעה לפוליטיקאים
"משופשפים" כמו גם لأنשי תקשורת מסוימים, יש חשיבות עצם
היכולת, לאחת התஹוט קיימות באזרה מחקרית מבוססת. הדברים
אמורים הן לגבי הכוח של אמיע התקשורת בהשפעה על סדר היום, והן
לגביה מגבלות הכוח שלהם בתחום זה.

אף שהיו כבר מחוקרים שהוכיחו את השפעת העתונות על עיצוב סדר
היום, מרחיב המבחן לנו את היירעה. מתרבר כי תפקידה של העתונות
בנדון, אין מתחזק רק בתקופות בחירות (כפי שהוכיחו רוב המחוקרים
הקודמים), אלא קיים במידה ניכרת גם בתקופות שבין בחירות לבחירות.
ומתרבר גם כי העתונות משפיעה על עיצוב סדר היום לא רק של דעת
הקהל הכללי, אלא גם של קבוצות יהודיות כמו קבוצת המחוקקים, וכי
השפעה זו אינה מתחזקת רק בධירות הנושאים בمسأل כלשהו, אלא גם
בתפקידו וגם בעולמה.

עם זאת עומלה מן המבחן (כפי שעלה גם ממספר מחוקרים אחרים
בעבר), כי השפעת העתונות בתחום זה של עיצוב סדר היום אינה
בלעדית, אינה סופתת ואני אחידה. למרכיבים כמו: המסר, נתיב
התקשורת ומתקבל המשר — יש חשיבות רבה. מתרבר כי גם בתחום מדיניות
אחד (העתונות), יש השפעה שונה לעומת השינויים בעיצוב סדר היום,
אפילו בתחום נושא מוגדר כמו רוזהה. עוד מתרבר, כי לגבי תחניונושאים
שונים יש לעתונות השפעה שונה בעיצוב סדר היום. על מקבלי המשר,
למשל, אף שמדובר בקבוצה מוגדרת של חברי הכנסת, משפיעה העתונות
באזרה שונה, ואין ספק כי השפעתה מעורכת בהשפעות שונות ונספות.
ודומה שמצוות מחקר זה החשובות ליחידים ולארגונים המעניינים
לקדם את נושא הרוחה בישראל. בכפוף למוגבלות ולסיגים שהוחדרו,
יכולת העתונות לסייע בהנחת נושאים חבורתיים, הנדחקים לא פעם
לשווים, על סדר היום של המערכת והפוליטית המרכזית — הכנסת.
אף שעלייתו של נושא לסדר היום היפוליטי אינה מבטיחה פתרון
קלידום הנושא או את השארתו על סדר היום, ואף שאינה מבטיחה פתרון
משמעותי, יש חשיבות גם להצלחה מוגבלת זו בעצם העלתה הנושא.
נושאים שעברו את מעגל סדר היום הציבור וזכים, כמעט תמיד, גם
בעתיד לחשומת לב, לדאגה הציבור ולמאיץ מכוון להחמודות, יותר
מאשר נושאים שלא תפסו מקום בסדר היום.²³

או כפי שפתחנו — "נפלת ולא פורסמת — לא נפלת".

איירע דזאנטי "הייסטורי" שגרד פרסום רחוב ודיינינג בכנסת
מחומות ואדי סאליב (1959)

היחס שבין העתונות לכינסת בתהlixir וב-שלבי. העתונות, מסיבות שונות,
מחליטה להתמקד בנושא מסוים ולסקור בהרחבה. החלטת העתונות (אף
שאינה מעוניינו של מחקר זה), יכולה לבוא בעקבות איירע דראמי בעל
ערך חדשתי (מוותILD מפגז במסוד, מרוד אסירים וכו'). או בעקבות מה
שנוהג לכנסות "איירע לאורה" — איירע שנודע כללו למשך את תושמת
לב אמצעי התקשורת ולגרותם לסקור. העתונות יכולה להתמקד בנושא,
גם בעקבות פניה או מידע המועבר את המידע או הפונה לעתונות,
להדריש בנקודה זו, כי הגורם המעביר את המידע או הפהונה לעתונות,
יכול להיות גם גורם פוליטי ו אף חבר הכנסת. אין הדבר סוחר את
השיעור, בדבר מיקומה של העתונות כקטליזטור המאיין את התהlixir.
עצם העבודה, כי פוליטיקאים שייכלו לטפל בנושא, מעדיפים להפנותו
תחילת לאמצעי התקשורת (אם לצורך השגת אפקט "האצלת החשיבות")
ואם בשל ית hei "קח ותן", רק מחזקת את השערתנו בندון.

11. הסבר אפשרי לכך הורא, שבשנים אלה היו בחריותו, ולכן האפילו בהן נושאים אחרים על הטיקור בנוסאי רוחה. 1977 הייתה שנה בחריותם גם היא, אך מעוכנת הבחריות שללה התקדמה בנוסאי פנים דוקא (ראיה אליזור וכ"ץ, 1979).
12. גודל הייחידה (כאנציסים): צירוף חמונה; מספר העמוד; המיקום בעמוד; גודל הכתובת; סוג הדיעעה (מאמר, כתבה, וכו').
13. מצאים דומים נמצאו במחקרים של באדר (1964), וטיבנשטיין וקול (1982).
14. למשל צוקר (1978), אייל (1981).
15. רבים מקטעי העותנות בנוסאי הקשיים, היו קשורים בעשרות שנעשו נגדם.
16. (ראיה טבלה 2 לעיל).
17. מן הרואין להציג, כי קטעי העותנות המוחיחסים לשבע שאותרי הפעילות בכנסת לא כללו דווקאים על עצם פעילות הכנסת בנוסאי. זאת כדי לחזק יותר את המתאמים שבין פעילות הכנסת לסייע העותני שבעקבותיה.
- 0.28.18
0.22.19
0.07.20
21. כך למשל בבדיקה כולה עליה הקשר עותנות 1 — כנסת 2, (קו ה') מס' 0.26.0.30 בשיטת הראינה ל-'0.30.0.30 בשיטת המדייה השניה.
22. סביר להניח שישkor מודגם בעותן אחד או במודום כלשהו, ימצא את ביטויים בעותנונים אחרים ובמדיה בכלל.
23. א. דאונס (1972) במאמרו "מעגל תושות הלב", על עלייתם והעלמותם של נושאים מסדר היום הציבורי והפוליטי.
1. מאמר זה מבוסס על עבודות דוקטורט בורשא: השפעות העותנות הישראלית על קביעה סדר חיים של הכנסת בנוסאי רוחה — אוניברסיטה ברנדיס, 1985.
2. לדוגמה, לא רק בדיקה כמותית של מספר אמרים וכתחותה בתקופה מסוימת, אלא נסחאות מורכבות יותר של סוג הסיקור ואופיו.
3. הוחת הסבסות הטאפרשה מודיעיה בפרק זמן שנים ומשימור בשיטות שפטטניות מיתודות.
4. כמו צוקר (1978) ואייל (1980).
5. רבים מהחוקרים כמו: אליזור וכ"ץ (1975) צוקין (1981) הרגישו את הצורך לבדוק את השפעת סדר היום דוקא בתקופות שונות הבחירות.
6. יזאי רופן מבחינה זו הם מחקרים של גורמי (1975) וכפסי (1982) שבדקו גם הם אליטות פוליטית.
7. המוניטים בתחום זה מופנים למחקר המלא.
8. פרט לסיבות של גוזחות טכנית כisoft הנטונים, נחשבת העותנות הכתובה לבעלת השפעה ברורה יותר בעיצוב סדר היום מאשר הפעילות האלקטרונית. יתרה מזאת, יכולת ההיחסות של חכמי הכנסת לעותנות הכתובה, רכה מזו שלעותנות האלקטרונית.
9. אין זה מקום להסביר מדוע נבחרו דוקא אינדיקטוריים אלה, והקורה המעוניין ימצא את ההסברים בהרחבתה במחקר המלא.
10. בכלל אוכלוסייה הקוראים שלו, ורקבו למוגרים שאינם קרובים במיוחד לנושאי רוחה.